

Už mě
nebavilo
platit
nájem,
tak jsem
si koupil
zámek

Jiří Češka

Zbenice

Jsme v nejlepší společnosti. Zámecké hostině jsou přítomni stará rádia, gramofony, hodiny sloupkové, hodiny pendlovky, hodiny kuchyňské, hodinky náramkové. Uniformy, parohy a parůžky, lahve štíhlé, lahve baňaté, obstarožní kola, zrezavělé motorky, mixéry a uhláky, hadice, trubice, dráty... Jemnou hudební kulisu obstarává tikání a cinkání mnohočetného ansámblu hodin a křišťálových lustrů. Podávané lahůdky připravil sám zámecký pán – jednohubky s vynikající pomazánkou mizí nejdříve, pak koláčky, káva, čaj. Nad starými perskými koberci přelétají otázky i odpovědi, plyne příjemná rozmluva.

Není tajemství, za kolik jste zámek v tom zdevastovaném stavu koupil?

Za tři miliony a milion jsem hned musel dát do základní opravy, aby zámek nespadol. Je tady přívod vody a kanalizace. Už mě nebavilo pořád platit nájem, tak jsem si vzal na koupi zámku půjčku. Splácím hypotéku. Kdysi se mi třeba hrozně moc líbily starý mlejny nebo hamry. Ale nechtěl jsem nic obrovského, to se nikdy nedá zrekonstruovat. V tomhle případě mě nadehla historie domu, dají se z ní číst dějiny architektury. Podepsali se tu dva nejslavnější architekti a samotná stavba je tak dobře udělaná, že se nerozpadla, ani když ji pomalu dvě stě let plundrovali. Zbenice jsou jeden z nejstarších zámků

v okolí, pořádaly se tu honitby na pernatou, bažanty a koroptve, přijížděl i Ferdinand d'Este.

Takže láska na první pohled.
V létě, když je jasná obloha, je krásně vidět na hvězdy. Velký vůz vidím přímo z nádvoří. Ráno, když vychází slunce, tak paprsky vstupují do sálu, pak obejdou zámek zepředu a nakonec svítí z druhé strany. To je úžasný. Za celý den slunce obejde zámek dokola. To nemohla být náhoda, to musel někdo dobře vypočítat.

Co se zámkem zamýšlíte?
Chci ho nechat přístupný pro lidi, už dnes, kdokoli sem přijde, provedu ho. Nahoře v prvním patře mám expozici restaurovaných historických zajímavostí.

Chci, aby to tady fungovalo jako středisko, kde by se mohli dospělí i mládež vzdělávat v oblasti historických řemesel, které vymírají. Mám řadu kolegů-restaurátorů, kteří jsou schopni lidem ještě něco říct; aspoň těm, co mají zájem. Dnes je to v téhle oblasti dost složitá a netvrdím, že restaurátorství je nějaký byznys. To se nedá říct. Především jde o trpělivost a špičkovou práci, takže to není nic jednoduchého. Myslím si, že stojí za to řemesla zachraňovat.

Získal jste už nějaké dotace? Třeba na ten mostek před zámkem?

Jo, to jsem získal dvě stě tisíc od Středočechů. A představte si, že za to, že jsem mostek nechtěl zahrabat. Já jsem jim říkal: Když už to naši předci postavili, tak by to mělo sloužit, ne? Tři roky jsem se dohadoval s památkáři, to bylo hrozný, to jste nezažili... Všude jsou lidi dobří a lidi špatní, i mezi těmihle, ale nakonec jsme prosadili můj původní záměr. No, mostek stojí a je pevný, už po něm jel i traktor. Tím, že jsem ho vyhrabal, tak vyschly sklepy, protože spodní prameny si tím pádem našly jinou cestu.

Jaké zkušenosti máte s památkovým úřadem?

Kolik návrhů jsem jim předložil! A oni vymýšleli nepředstavitelné věci. Kdybyste je slyšeli, ty nápady: že bych mohl mít litinový zábradlí – to jsem opáčil, že to bude jako na Národním divadle. – Co třeba dřevěný? – No jo, říkal jsem, ale až tu bude dientzenhoferovská fasáda, tak to bude vypadat hrozně, jako tvrz, ne jako zámek. V závěru chtěli, abych zachoval šutry, na mostě. To se mi ale zdálo jako blbost, protože most by byl zvlněný, šutry polorozpadlé, no k nepoužití. Na to jsem odpověděl – už jsem si dělal srandu: Že bysme ty šutry, jak tam tak leží, označili barevně a naložili na žebříňák, jedinec na žebříňák, protože nejsou na nic jinýho zvyklý, a odvezli je zatím na pole, tam je rozložili, aby si odpočaly, nabraly sílu, mezitím spravíme ten most a zase je na tom žebříňáku převezeme zpátky a pěkně je podle čísel poskládáme zpátky... Koukali zaraženě a pak jim došlo, že to opravdu přehánějí. Nicméně přes všechny komplikace jsem dal most dohromady a v termínu.

Plánujete, že by vodní příkop mohl vést kolem celého zámku?

Ano, povede, jen ho zúžíme podél stoletého ořechu. Na ten nedám dopustit. To je papírák, ale je tak

„Je to na montérky
a pevné zdraví.“

mastnej, že když ořechy loupete, tak máte za chvíli mastný ruce. Nevídaný.

A co padací most?

Ten už tady byl. V místech tří přezděných vchodů vedl přes vodní příkop. Chodili po něm lidi zvenku, aby se necourali přes zámek. To bylo chytře vymyšlené. Rád bych padací most obnovil, včetně kašny uprostřed nádvoří. Víte, jak to bude hezké, až tady bude crčēt voda?

Vraťme se k vašemu restaurování. Čemu jste v poslední době zachránil život?

Asi před rokem jsem restauroval hasičskou stříkačku pro město Čelákovice. To byla nádherná věc. Spojili jsme se s panem Krysteníkem z Nového Hrozenkova, který na ni dělal nový loukoťový kola, protože starý byly úplně shnilý. Já jsem je pak barevně vyzdobil. No prostě dali jsme ji dohromady a byla nádherná.

Také restaurujete obrazy...

Barokní, do kostelů. Třeba takové, na kterých už není vidět, co na nich původně bylo. Tak jsou zničené. Ale když vám pak na Vánoce zavolá babička, kterou jsem vůbec neznal, ale asi jí na mě dali z toho kostela číslo, že mi strašně děkuje, že ten obraz nikdy neviděla, ale že teď je krásnej. No a to vás potěší víc, než kolik vám zaplatí. To zachráníte něco, co už bylo odsouzený k zániku. Pak jsem třeba restauroval obraz na

kostel do Orlíku – třináct zastavení. Jeden z těch obrazů vypadal, jako když ho vytáhnete z popelnice: protržený, proražený, nic na něm už nebylo vidět, všechno úplně sežral červotoč. Takže jsem napnul nové plátno, opravil trhlinu, vyčistil, domaloval... mám na to svoji metodu, kterou jsem kdysi objevil. Takový chemický postup. Vynikající, ten se mi osvědčil. Obraz vypadá, jako když ho někdo znova namaloval. Minulý rok jsem dělal úžasný obraz svatého Martina na koni děličího se o plášť s prosebníkem. Ten visí v kostele v Tochovicích.

Máte někoho, komu byste své jedinečné řemeslné znalosti předával?

To nemám, ale chtěl bych tady na zámku založit školu i s internátem pro lidi, kteří by se chtěli naučit řemeslné figle, než se na ně úplně zapomene. Bez věkového omezení. Ale záleží na tom, jestli dnešní doba takové znalce ocení natolik, aby byli schopni přežít, aby i finanční efekt jejich práce pro ně byl zajímavý. Bohužel dnešní doba se dívá na řemeslníky jen jako na trouby, co dělají rukama. Úspěch se dnes bere spíše podle toho, co kdo kde stačil ukrást a jak se z toho má dobře.

Ale to se určitě změní. I ti, s takovýmto pohledem, potřebují občas něco zrestaurovat.

No ono jim nic jiného nezbyde. Mojí specialitou jsou hodiny,